

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

**Využití nestátních neziskových organizací při
organizování nouzového přežití a humanitární pomoci
při krizovém stavu na území Jihočeského kraje**

bakalářská práce

Autor práce: Ondřej Pollak
Studijní program: Ochrana obyvatelstva
Studijní obor: Ochrana obyvatelstva se zaměřením na CBRNE

Vedoucí práce: Ing. Libor Líbal

Datum odevzdání práce: 15.8.2013

Abstrakt

Využití nestátních neziskových organizací při organizování nouzového přežití a humanitární pomoci při krizovém stavu na území Jihočeského kraje

Nestátní neziskové organizace nejsou v českém právním systému zcela definovaným pojmem. Jedná se o ustálený název slučující několik různých organizací, které nejsou zřízeny státem a mají za účel obecně prospěšnou činnost nebo neziskovou činnost pro soukromý prospěch. Na území Jihočeského kraje působí několik těchto organizací, které se zapojují do dění při krizových situacích a to v podobě např. organizování nouzového přežití a humanitární pomoci. Využití nestátních neziskových organizací je v současné době zpracováno v rámci Havarijního plánu Jihočeského kraje a Krizového plánu Jihočeského kraje.

Tato bakalářská práce má za cíl definovat pojmy nestátní neziskové organizace, nouzové přežití a humanitární pomoc a zhodnotit, zda-li je v současné době využití nestátních neziskových organizací při nouzovém přežití a humanitární pomoci při krizových stavech na území Jihočeského kraje na dobré úrovni. V první části bakalářské práce jsou definovány na základě zákonných předpisů základní typy neziskových organizací a to občanské sdružení, obecně prospěšná společnost, nadace, nadační fond a účelové zařízení registrované církve a náboženské společnosti. Při popisu nestátních neziskových organizací se práce zaměřuje na podmínky jejich vzniku a jejich organizační strukturu. Dále první část práce pojednává o samotném krizovém řízení a krizových stavech, kterými jsou stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu a válečný stav. Popisuje podmínky jejich vyhlášení a osoby, k jejich vyhlášení odpovědné.

Dále se v části o krizovém řízení rozebírají pojmy nouzového přežití a humanitární pomoci, což jsou oblasti, ve kterých spočívá velký podíl práce nestátních neziskových organizací při řešení krizové situace. Autor rovněž krátce ve své bakalářské práci popisuje jednotlivá odvětví nouzového přežití.

Vzhledem k tomu, že pro řešení mimořádných událostí a krizových stavů jsou v současné době vypracovány právní předpisy, v nichž je mimo jiné uložena povinnost

orgánům krizového řízení kraje vypracovat i dokumenty, které svým obsahem popisují jednotlivá opatření pro případy, kdy nastanou mimořádné události a krizové stavy, bakalářská práce popisuje dva z těchto základních dokumentů. Jsou jimi havarijní plán kraje a krizový plán kraje. V případě havarijního plánu kraje je nutno zmínit plány konkrétních činností, mezi kterými je pro tuto bakalářskou práci zásadní plán nouzového přežití.

Ve druhé hlavní části bakalářské práce je podán přehled jednotlivých nestátních neziskových organizací na území Jihočeského kraje, které jsou schopny se podílet na řešení nouzového přežití a humanitární pomoci. V textu jsou popsány jednotlivé nestátní neziskové organizace v Jihočeském kraji a dále je popsán jejich podíl při organizování nouzového přežití a humanitární pomoci. Cestou řízených rozhovorů se zástupci popsaných nestátních neziskových organizací v Jihočeském kraji byly získány informace k možnostem těchto organizací pro případ organizování nouzového přežití a humanitární pomoci při krizovém stavu na území Jihočeského kraje.

Dále tato bakalářská práce ve své druhé části pojednává o panelu nestátních neziskových organizací, což je platforma pro kooperaci jednotlivých nestátních neziskových organizací a Jihočeského kraje při řešení krizových situací.

Na základě výzkumu je porovnáno současné využívání nestátních neziskových organizací v Jihočeském kraji při řešení krizové situace s možnostmi vybraných nestátních neziskových organizací.

Celá práce vychází z výzkumné otázky, jestli je využití nestátních neziskových organizací při organizování nouzového přežití a humanitární pomoci v současné době na dobré úrovni. Při jejím vypracování bylo vycházeno ze zákonných předpisů, odborné literatury a výzkumu, kdy bylo formou řízených rozhovorů hovořeno se zástupci vybraných nestátních neziskových organizací a orgánů krizového řízení v Jihočeském kraji.

Klíčová slova: nestátní neziskové organizace, občanské sdružení, obecně prospěšná společnost, nadace, nadační fond, účelové zařízení registrované církve a

náboženské společnosti, krizové řízení, krizová situace, krizový stav, nouzové přežití,
humanitární pomoc, havarijní plán kraje, krizový plán kraje, Jihočeský kraj

Abstract

The use of non-governmental organizations in organizing emergency survival and humanitarian aid in crisis situations on the South Bohemian Region

Non-governmental organizations are not completely defined terms in Czech legal system. It is a stable name combining several different organizations that are not established by the state and are designed to charitable activities or non-profit activity for private benefit. There are some of these organizations on the South Bohemian Region that are involved in the action in crisis situations in the form of such organization emergency survival and humanitarian aid. Use of non-governmental organizations is currently treated in the South Bohemia Emergency Plan and the South Bohemia Crisis Plan.

This work aims to define the concepts of non-governmental organizations, emergency survival and humanitarian aid and to assess whether it is currently using Non-governmental organizations for emergency survival and humanitarian aid in crisis situations of the Region at a good level. In the first part of the thesis are defined on the basis of statutory regulations basic types of non-profit organizations and civic associations, charitable organizations, foundations, endowment funds and special purpose equipment registered churches and religious societies. In the description of non-governmental organizations, the work focuses on the conditions of their formation and their organizational structure. Further, the first part deals with the actual crisis management and crisis situations, which are the state of danger, state of emergency, state of jeopardy, state of war. It describes the conditions of their publication and persons who are responsible for this.

Furthermore, in the section on crisis management discuss terms of emergency survival and emergency humanitarian aid, which are areas in which lies a large share of the work of non-governmental organizations in addressing the crisis. Shortly author in his thesis describes the sector of emergency survival.

Given that the management of emergencies and crisis situations are currently drafting of legislation, which, inter alia, the duty to county emergency management authorities to draw up the documents that describe the content of their individual actions for the event of an emergency and crisis states, bachelor thesis describes two of these basic documents. These are the emergency plan and crisis plan, In the case of the emergency plan of the region is to be noted plans of specific activities, among which is this bachelor thesis essential emergency survival plan.

In the second main part of the thesis is an overview of non-governmental organizations in the South Bohemian Region that are able to participate in solving emergency survival and humanitarian aid. The text describes the different non-governmental organizations in the South Bohemian Region and further described their contribution in organizing emergency survival and humanitarian aid. Along the way structured interviews with representatives of non-governmental organizations described in South Bohemia, information was obtained on the possibilities of these organizations if the organization survival and humanitarian aid in crisis situation in the South Bohemian Region.

Furthermore, this thesis in the second part deals with the panel of non-governmental organizations, which is a platform for cooperation of non-governmental organizations and South Bohemian County in crisis situations.

On the basis of the research is to compare the current use of non-governmental organizations in South Bohemia in resolving crisis situations with the options selected non-profit organizations.

The whole work is based on research questions whether the use of non-governmental organizations in organizing emergency survival and humanitarian aid is currently at a good level. When the development was going out of statutory regulations, literature and research, which was spoken through structured interviews with representatives of selected non-governmental organizations and emergency management authorities in South Bohemian County.

keywords: non-governmental organizations, civic associations, charitable organizations, foundations, endowment funds, special purpose equipment registered churches and religious societies, crisis management, crisis situation, a state of crisis, emergency survival, humanitarian aid, emergency plan, crisis plan, South Bohemia

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval(a) samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 15. srpna 2013

.....

Ondřej Pollak

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat vedoucímu práce Ing. Liboru Líbalovi za odborné vedení a věcné připomínky, které mi poskytl při zpracování této práce. Dále bych chtěl poděkovat jednotlivým zástupcům nestátních neziskových organizací a oddělení krizového řízení Jihočeského kraje za poskytnuté informace.

Obsah

Úvod.....	12
1 Teoretická část	14
1.1 Nestátní neziskové organizace	14
1.1.1 Občanské sdružení	15
1.1.2 Obecně prospěšná společnost	15
1.1.3 Nadace a nadační fond.....	16
1.1.4 Účelové zařízení registrované církve a náboženské společnosti.....	17
1.2 Krizové řízení	18
1.2.1 Nouzové přežití a humanitární pomoc	19
1.3 Dokumenty krizového plánování zpracované ve vztahu k nouzovému přežití a humanitární pomoci na území kraje.....	22
2 Výzkumná otázka a metodika.....	23
2.1 Výzkumná otázka	23
2.2 Metodika	23
3 Výsledky	24
3.1 Český červený kříž, Oblastní spolek ČČK České Budějovice	24
3.2 Diecézní charita České Budějovice	25
3.3 ADRA o.s., Dobrovolnické centrum ADRA České Budějovice	26
3.4 Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska - Krajské sdružení hasičů Jihočeského kraje	27
3.5 Česká maltéžská pomoc Suverénního řádu Maltéžských rytířů, pod patronátem Velkopřevorství českého, středisko České Budějovice, obecně prospěšná společnost	28
3.6 Středisko pro rodinu a mezilidské vztahy a Linka důvěry České Budějovice o.p.s.	29
3.7 Vodní záchranná služba Českého červeného kříže.....	30
3.8 Panel nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje	31
4 Diskuze	35
5 Závěr	39
6 Seznam použitých zdrojů.....	41

Seznam použitých zkratek

č.	číslo
ČČK	Český červený kříž
ČR	Česká republika
HZS	Hasičský záchranný sbor
IZS	integrováný záchranný systém
KIP tým	Komunitní intervenční psychosociální tým
NNO	nestátní neziskové organizace
o.s.	občanské sdružení
o.p.s.	obecně prospěšná společnost
Sb.	Sbírka zákonů
SDH	sbor dobrovolných hasičů
ZZS	Zdravotnická záchranná služba

Úvod

Člověk je od svého počátku vystavován nebezpečným situacím. S vývojem společnosti byl kladen stále větší důraz na bezpečí lidí a to jak na ochranu před nepříznivými antropogenními, tak i přírodními událostmi a stavy. Bezpečí je totiž základní podmínkou přežití. Na bezpečnosti lidí se mohli podílet jak sami jednotlivci, tak i mocenské skupiny. S postupem času se tak profiloval nový obor ochrana obyvatelstva, který si klade za cíl zajistit bezpečí lidské společnosti před nepříznivými mimořádnými událostmi. (26)

V České republice má ochrana obyvatelstva poměrně dlouhou historii, i když se v průběhu času měnil důraz na jednotlivé aspekty tohoto oboru. V současné době se česká legislativa pokouší o komplexní pojetí ochrany obyvatelstva před mimořádnými událostmi a snaží se držet krok se soudobými poznatky. (12) Sama Česká republika si klade za cíl bezpečí svých obyvatel v nejzákladnějších právních předpisech naší země. (6) Zároveň ale připouští, že stát sám není schopen plně zajistit bezpečí svých obyvatel a je proto nutné využívat i pomoci samotných fyzických a právnických osob. (1) V reakci na předcházení a zvládnání mimořádných situací a krizových stavů je vypracována legislativa, která přímo počítá s využitím nestátních sil a prostředků.

Téma *Využití nestátních neziskových organizací při organizování nouzového přežití a humanitární pomoci při krizovém stavu na území Jihočeského kraje* jsem si vybral proto, že jsem si jako pracovník základní složky integrovaného záchranného systému plně vědom toho, že samotný stát nemá v současné době možnosti a prostředky, aby adekvátně reagoval na mimořádné události většího rozsahu a zajistil při nich důstojné podmínky pro postižené obyvatele. Uvědomuji si potřebu využití možností, které pro ochranu obyvatelstva nabízí nestátní neziskové organizace.

Cílem práce je na základě zákonných předpisů a odborné literatury vymezit termíny nestátní neziskové organizace, nouzové přežití a humanitární pomoc a na základě těchto termínů popsat současný stav a přehled nestátních neziskových organizací na území Jihočeského kraje, které jsou schopny se účastnit prací na nouzovém přežití a humanitární pomoci při krizových stavech na území Jihočeského

kraje. V závěru práce bude porovnán současný stav využívání nestátních neziskových organizací na území Jihočeského kraje s jejich možnostmi.

1 Teoretická část

Tato část práce podává na základě zákonných předpisů a odborné literatury vymezení termínů nestátní neziskové organizace, nouzové přežití a humanitární pomoc.

1.1 Nestátní neziskové organizace

Nestátní neziskové organizace (dále jen NNO) není pojmem, který by byl v našem právním řádu vymezen. Jedná se o běžně užívaný pojem, který v sobě zahrnuje několik organizací, které nejsou zřizovány státem a dosahování zisku nepatří mezi jejich hlavní aktivity. (28) Český právní řád rozlišuje nestátní organizace na pět hlavních skupin, a to občanské sdružení, obecně prospěšnou společnost, nadaci, nadační fond a účelové zařízení registrované církve a náboženské společnosti. Jak si dále ukážeme, každá skupina nestátních organizací je právně řešena v různých zákonech. Společně mají to, že jejich založení není povinností, ale je právem. Toto právo vychází z ústavního zákona č. 2/1993 Sb., listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů, a to jmenovitě článku 20 odst. 1, kde se stanoví, že je zaručeno právo svobodně se sdružovat a že každý má právo spolu se s jinými sdružovat ve spolcích, společnostech a jiných sdruženích. (6)

Vzhledem k tomu, že tyto organizace z velké části využívají dobrovolnické síly, mají možnost požádat o udělení akreditace dle zákona č. 198/2002, o dobrovolnické službě, ve znění pozdějších předpisů. Tato akreditace je udělována Ministerstvem vnitra ČR a umožňuje využití této organizace a jejích dobrovolníků státem a územními samosprávnými celky. (16)

Výše uvedené zákony samozřejmě nejsou určeny pouze pro NNO, které se podílí na nouzovém přežití a humanitární pomoci při krizových stavech, ale zastřešují větší celky, ze kterých nás budou zajímat pouze vybrané organizace. Při řešení mimořádných situací dle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů, jsou nestátní neziskové organizace považovány za ostatní složky

integrovaného záchranného systému. (12) V následujících kapitolách si vymezíme základní typy nestátních neziskových organizací.

1.1.1 Občanské sdružení

Občanské sdružení je vymezeno zákonem č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů. Ve smyslu tohoto zákona je občanské sdružení právnickou osobou složenou s fyzických a právnických osob a jedná se o spolky, společnosti, svazy, hnutí, kluby a jiná občanská sdružení, jakož i odborové organizace. Členství a účast na činnostech občanských sdružení jsou založeny na dobrovolnosti. (9)

Podmínkou vzniku občanského sdružení je registrace po předchozím návrhu na registraci, jenž podává přípravný výbor a jehož přílohu tvoří stanovy sdružení. Registraci provádí Ministerstvo vnitra České republiky, pokud občanské sdružení není v rozporu se zákonnými podmínkami uvedenými ve výše zmíněném zákonu. Každé občanské sdružení musí mít svůj vlastní název, sídlo, vymezený cíl činností, své orgány a funkcionáře a zásady hospodaření. (9)

1.1.2 Obecně prospěšná společnost

Obecně prospěšnou společností rozumíme právnickou osobu založenou podle zákona č. 248/1995, o obecně prospěšných společnostech, ve znění pozdějších předpisů. Název právnické osoby dle tohoto zákona musí obsahovat „obecně prospěšná společnost“ nebo „o.p.s.“. Smyslem obecně prospěšné společnosti je poskytování obecně prospěšné služby veřejnosti, přičemž její zisk musí být využit k tomuto účelu. Obecně prospěšnou společnost mohou založit fyzické a právnické osoby a na rozdíl od občanského sdružení ji může založit i Česká republika. (10)

Obecně prospěšná společnost je založena zakládací smlouvou nebo zakládací listinou a vzniká zápisem do rejstříku obecně prospěšných společností. Obecně prospěšná společnost musí v zakládací smlouvě nebo zakládací listině uvést údaje o zakladateli, svůj název, sídlo, typ obecně prospěšné služby a podmínky jejího

poskytování, dobu, na kterou se společnost zakládá, údaje o řediteli, správní a dozorčí radě a dále hodnotu vkladů. (10)

Mezi orgány obecně prospěšné společnosti patří ředitel, který je statutárním orgánem jednajícím jménem o.p.s. a řídícím její chod. Tento je volen správní radou, která je složena nejméně ze tří členů a v jejím čele stojí volený předseda. Jako kontrolní orgán je v o.p.s. jmenována dozorčí rada, která taktéž musí být nejméně tříčlenná a v jejímž čele stojí opět volený předseda. (10)

Obecně prospěšná společnost se může věnovat i jiným činnostem než-li jen obecně prospěšným službám, pro které byla založena. Toto však platí pouze za podmínky, že touto činností bude dosaženo účinnějšího využití prostředků společnosti a nebude tím ohrožena kvalita, rozsah a dostupnost obecně prospěšných služeb. (10)

1.1.3 Nadace a nadační fond

Vymezení nadace a nadačního fondu nalezneme v zákoně č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech, ve znění pozdějších předpisů. Jedná se o účelové sdružení, které vzniklo pro dosažení obecně prospěšných cílů, jimiž se dle tohoto zákona rozumí zejména rozvoj duchovních hodnot, ochrana lidských práv nebo jiných humanitárních hodnot, ochrana přírodního prostředí, kulturních památek a tradic a rozvoj vědy, vzdělání, tělovýchovy a sportu. Obě tato sdružení jsou právními osobami a musejí mít v názvu uvedeno, že se jedná o nadaci nebo nadační fond. (11)

Jedním z rozdílů mezi nadací a nadačním fondem je způsob hospodařením s majetkem. Zatímco nadace využívá výnosů ze svého nadačního jmění a ostatního majetku nadace, nadační fond využívá k dosažení svého cíle veškerého svého majetku. Nadace nebo nadační fond se zřizuje nadační listinou, kterou je smlouva, zakládací listina anebo závěť. Nadační listina musí obsahovat název a sídlo právnické osoby, údaje o zřizovatelích, vymezení účelu, pro který se zřizuje, dále musí obsahovat výši vkladu, údaje o správní a dozorčí radě, pravidla omezení nákladů, určení spravovatele majetkových vkladů a podmínky pro poskytování nadačních příspěvků. Pro nadační listinu ve formě závěti platí poněkud upravená pravidla. Minimální výše nadačního jmění musí být ve výši 500 000,- Kč a nesmí pod tuto hodnotu klesnout. (11)

Nadace nebo nadační fond vzniká dnem zápisu do nadačního rejstříku. Mezi jejich orgány patří správní rada, která spravuje majetek, řídí činnost nadace nebo nadačního fondu a je jejím statutárním orgánem. Správní rada má nejméně tři členy a v jejím čele stojí předseda. Kontrolním orgánem je dozorčí rada, jejíž vznik je podmíněn buď ustanovením v nadační listině, nebo tím, že nadační jmění nebo majetek nadačního fondu je vyšší než 5 000 000,- Kč. V opačném případě kontrolní funkci zastává revizor. (11)

1.1.4 Účelové zařízení registrované církve a náboženské společnosti

Dalším typem nestátních neziskových organizací jsou náboženské charitativní organizace, které jsou součástí registrované církve nebo náboženské společnosti dle zákona č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech, ve znění pozdějších předpisů. Tato účelová zařízení registrovaných církví a náboženských společností, která jsou založena církví a náboženskou společností pro poskytování charitativních služeb, mohou vykonávat výdělečnou činnost pouze jako doplňkovou aktivitu. Hlavní náplní jejich činnosti je práce charitativní, sociální a zdravotní. (15)

Takovéto účelové zařízení se zakládá zakládací listinou, která je podepsána členy orgánu církve nebo náboženské společnosti. V této zakládací listině je uveden název, sídlo a identifikační číslo zakladatele, dále název a sídlo účelového zařízení, doba působnosti, statutární orgán a jeho členové a součástí zakládací listiny jsou v neposlední řadě rovněž stanovy účelového zařízení. Stanovy musí obsahovat vymezení obecně prospěšných služeb, které má účelové zařízení poskytovat, a podmínky, za kterých je bude poskytovat. Dále je ve stanovách uveden předmět podnikatelské a doplňkové činnosti, pokud ji bude účelové zařízení provozovat. Takovéto účelové zařízení se následně zaeviduje do rejstříku evidovaných právnických osob. (15)

1.2 Krizové řízení

S ohledem na potřebu ochrany života, zdraví, majetku a přírodního prostředí při krizových situacích bylo krizové řízení zapracováno do českého právního řádu. Krizovou situací je mimořádná událost dle zákona č. 239/2000 Sb, o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při kterých je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu. Toto jsou takzvané krizové stavy. Dalším krizovým stavem je válečný stav. (13)

Stavem nebezpečí se rozumí bezodkladné opatření, které se vyhláší, jsou-li ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí, pokud intenzita ohrožení nedosahuje značného rozsahu a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů, orgánů kraje a obcí, složek IZS nebo subjektů kritické infrastruktury. Toto opatření se vyhláší pro území kraje nebo jeho část hejtmanem kraje, v případě hlavního města primátorem hlavního města Prahy. Vyhlášeno je nejvýše na dobu 30 dní s tím, že jej může hejtman, respektive primátor hlavního města Prahy se souhlasem vlády prodloužit. (13)

Nouzovým stavem je opatření, které vyhláší vláda pro určité území nebo území celého státu jako reakci na živelní pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie, nehody nebo jiné nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost. Jeho působnost je na dobu 30 dnů a je možné jej prodloužit na dobu nezbytně nutnou se souhlasem poslanecké sněmovny. (5)

Stav ohrožení státu je opatření, které vyhláší parlament na návrh vlády, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy. Může být vyhlášen pro určité území nebo území celého státu bez časového omezení. (5)

Posledním krizovým stavem je válečný stav, který vyhláší parlament, je-li napadena Česká republika, nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o

společné obraně proti napadení. Vyhláší se pro celé území státu a bez časového omezení. (4)

Krizovým řízením tedy rozumíme řídicí činnosti orgánů krizového řízení při analýze a vyhodnocování bezpečnostních rizik a při plánování, organizování, realizaci a kontrole činností, které jsou prováděny v souvislosti s přípravou na krizové situace nebo jejich řešením, popřípadě s ochranou kritické infrastruktury. Krizové opatření je poté dle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, ve znění pozdějších předpisů, organizační nebo technické opatření určené k řešení krizové situace a odstranění jejich následků. (13)

Koncepce rozvoje ochrany obyvatelstva je na základě zákona č. 239/2000 Sb, o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů, rozpracována jak na úrovni státu (20), tak i krajů (19).

1.2.1 Nouzové přežití a humanitární pomoc

V případě vyhlášení stavu nebezpečí již rozhodnutí o vyhlášení musí obsahovat uvedená krizová opatření a jejich rozsah. Mezi tato opatření patří také nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou a potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva, které koordinuje hejtman. (13) Souhrn těchto opatření je způsob k zabezpečení nouzového přežití obyvatelstva. K těmto opatřením je ještě třeba dále doplnit zabezpečení energiemi a organizování humanitární pomoci. (31) Jejich využití má za úkol zminimalizovat negativní dopady mimořádné události. Většinou následují po evakuaci obyvatelstva z postiženého území nebo jsou realizována přímo v prostoru ohroženém následky mimořádných událostí. (29)

Prvním opatřením v rámci nouzového přežití je nouzové ubytování. Jedná se o dočasné ubytování obyvatelstva postiženého mimořádnou událostí nebo krizovou situací v objektech, které pro ubytování osob nejsou určené a běžně používané, ale jsou pro tento účel dočasně upravené a vybavené tak, aby splňovaly základní požadavky pro spánek, odpočinek a hygienické potřeby osob. (30) Nouzové ubytování nutno odlišovat od náhradního ubytování, kdy se jedná o místa primárně k ubytování určená. (32)

Přesné požadavky na místa nouzového ubytování upravuje metodický list 8 Ob Bojového řádu jednotek požární ochrany. (27)

Druhým opatřením je nouzové zásobování pitnou vodou a potravinami. Jedná se o zajištění dodávek pitné vody a potravin za krizových situací, kdy není možné, aby stávající systém dostatečně zabezpečil jejich dodávku. Toto opatření zahrnuje i obstarání stravovacích míst. (30)

Dále se jedná o nouzové základní služby obyvatelstvu, mezi které patří poskytování informací o situaci a přijímaných opatřeních, zdravotnické služby, sociální služby, hygienické služby, veterinární služby, poštovní a spojové služby, dopravní služby, technické služby, pohřební služby, zásobování postiženého obyvatelstva šatstvem, příkrývkami, prostředky osobní hygieny a denní potřeby. (22)

Dalším opatřením je zajištění nouzových dodávek energie. Jedná se o zajištění energií pro důležité provozy a objekty potřebné k zabezpečení činnosti postiženého území za využití nouzového propojení energetických sítí, pojízdných a přenosných zdrojů energií. (22)

Posledním opatřením v rámci nouzového přežití obyvatelstva je humanitární pomoc, která je využívána výhradně k uspokojování základních životních potřeb postižených obyvatel, je doplňkovým zdrojem pro poskytování prostředků obyvatelstvu k zachování jeho života a zdraví po vzniku mimořádné události. Zásady pro poskytování a přijímání humanitární pomoci jsou upraveny v nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právníky osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva, ve znění pozdějších předpisů. Humanitární pomoc se může skládat z věcných nebo finančních prostředků, služeb nebo speciálních prací. Humanitární pomoc se poskytuje pouze bezplatně, a to buď na základě předchozí výzvy nebo z vlastní iniciativy. (3)

Jednou z povinností hejtmána kraje je dle zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, také povinnost koordinovat humanitární pomoc. (14) Toto mohou ale činit i samotné humanitární organizace. Předměty humanitární pomoci se po

vykonané sbírce ukládají ve skladech organizačních složek státu, za jistých okolností lze humanitární pomoc uložit do skladu humanitárních organizací. Nakládání s humanitární pomocí musí být zajištěno tak, aby nedošlo k jejímu zneužití a znehodnocení. Proto je nutné bezodkladně řešit, kam bude pomoc doručena, jak tam bude dopravena a jak bude vydávána příjemcům této pomoci. (3)

Problematiku zabezpečení personální složky jednotlivých zařízení nouzového přežití, organizované humanitární pomoci a zařízení pro nouzové zásobování vodou zpracovává vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, ve znění pozdějších předpisů. Obsluha zařízení pro nouzové přežití, stravování a nouzové zásobování vodou je zajištěna v počtu osob dle charakteru a velikosti zařízení a zabezpečovaných úkolů. V případě humanitární pomoci tvoří skupinu humanitární pomoci velitel se 2 až 4 pomocníky. (8)

1.3 Dokumenty krizového plánování zpracované ve vztahu k nouzovému přežití a humanitární pomoci na území kraje

V rámci zákonného krizového řízení jsou zpracovány různé dokumenty, které přímo řeší opatření nouzového přežití a humanitární pomoci. V první řadě se jedná o havarijní plán kraje. Povinnost jeho vypracování je uložena zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů a je dále upravena vyhláškou Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS, ve znění pozdějších předpisů. K jeho vypracování je určen Hasičský záchranný sbor kraje. (12)

Součástí havarijního plánu kraje jsou plány konkrétních činností. Jednotlivé plány upravují činnost při opatřeních, která jsou prováděna v reakci na mimořádnou událost. Z hlediska této práce je nejdůležitějším plánem konkrétních činností plán nouzového přežití, který definuje a upravuje jednotlivá nouzová opatření nouzového přežití. (7)

Druhým dokumentem je krizový plán kraje, jehož vznik vyplývá ze zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, ve znění pozdějších předpisů. Jeho náležitosti dále upravuje nařízení vlády č. 462/2000 Sb., o krizovém řízení, ve znění pozdějších předpisů. Součástí tohoto plánu jsou totiž i další dokumenty související s připraveností na krizové situace a jejich řešením, tedy i havarijní plán. (2)

2 Výzkumná otázka a metodika

2.1 Výzkumná otázka

Tato bakalářská práce vychází z výzkumné otázky: „Je využití nestátních neziskových organizací při organizování nouzového přežití a humanitární pomoci v současné době na dobré úrovni?“

2.2 Metodika

Na základě analýzy zákonných předpisů a odborné literatury předchozí část práce teoreticky vymezuje pojmy nestátních neziskových organizací, krizového řízení, nouzového přežití a humanitární pomoci. Při vypracování bakalářské práce byla použita metoda kvalitativního výzkumu.

Při výzkumu bylo využito metody řízených rozhovorů se zástupci orgánu krizového řízení Jihočeského kraje a odpovědných členů nestátních neziskových organizací, které svým charakterem jsou schopny plnit úkoly nouzového přežití a humanitární pomoci při krizových stavech na území Jihočeského kraje. Z rozhovorů byl učiněn zápis, kdy jeho revidovaný přepis uvádím v kapitole Výsledky. Sběr dat probíhal od 10.3.2013 do 20.7.2013.

3 Výsledky

V této části práce jsou uvedeny výsledky výzkumu prováděného mezi odpovědnými zástupci vybraných nestátních neziskových organizací, které jsou dislokovány na území Jihočeského kraje a jsou schopny se účastnit prací na nouzovém přežití a humanitární pomoci při krizových stavech na území Jihočeského kraje, a dále se zaměstnanci Oddělení krizového řízení Jihočeského kraje.

3.1 Český červený kříž, Oblastní spolek ČČK České Budějovice

Charakterizujte v krátkosti vaši organizaci a její úkoly.

Český červený kříž je humanitárním občanským sdružením, které působí na území celé České republiky a sdružuje jak členy této organizace, tak také dobrovolníky. Působí hlavně v oblasti humanitární, sociální, zdravotní a zdravotně-výchovné. Tato organizace je rozdělena na oblastní spolky, kdy v Jihočeském kraji má nejvyšší postavení Oblastní spolek ČČK České Budějovice, který je pověřen vedením oblastních spolků v Jihočeském kraji, kterých je na území Jihočeského kraje celkem 7.

Jaké služby je ČČK v rámci organizování nouzového přežití při krizových stavech na území Jihočeského kraje schopen zajistit?

V rámci řešení krizových situací se ČČK podílí na úkolech nouzového přežití. V rámci těchto úkolů poskytuje zejména zdravotnické a psychosociální služby, k čemuž má vyškolený personál. Dále je ČČK schopen poskytnout skládací lůžka pro 300 osob a stany pro nouzové ubytování. Také poskytuje v případě krizového stavu materiál pro nouzové stravování a hygienické balíčky pro 300 osob, jejichž obsah je připraven pro různé cílové skupiny. V rámci nouzového ubytování je ČČK schopen v určených prostorách či stanech zajistit ubytování pro 200-300 osob.

Provádí ČČK humanitární pomoc při krizových stavech na území Jihočeského kraje a jakým způsobem tak činí?

ČČK se velkou částí podílí také na humanitární pomoci, kdy je schopen organizovat humanitární sbírky pro postižené oblasti a následně zajistit rozvoz

humanitární pomoci do cílové oblasti a provést zde i následnou distribuci. Pro potřeby skladování materiálu humanitární pomoci má ČČK k dispozici v kraji centrální sklad. Kromě toho materiál humanitární pomoci skladují různé oblastní a místní spolky ve svých prostorách.

Jakým způsobem je připraven ČČK na řešení mimořádných událostí a krizových stavů na území Jihočeského kraje?

Pro případy mimořádných událostí a krizových situací je v Jihočeském kraji zřízena Humanitární jednotka OS ČČK České Budějovice, která vznikla dne 1.1.2002 a je určena pro zajištění nouzového ubytování a stravování a dále k poskytování sociální a psychologické pomoci postiženým. Činnost jednotky spočívá zejména v evidenci ubytovaných osob v místech nouzového ubytování, ve zdravotnickém dohledu, v asistenci při výdeji stravy, v zajištění náhradního ošacení a v poradenství postiženým. V současné době je humanitární jednotka složena z 42 členů.

Účastní se ČČK dalších projektů v oblasti ochrany obyvatelstva?

ČČK se dále podílí na činnosti Komunitního intervenčního psychosociálního týmu a Panelu NNO Jihočeského kraje. Zástupce ČČK je členem Pracovní skupiny ochrany obyvatelstva Krizového štábu Jihočeského kraje. ČČK je akreditovanou organizací dle zákona č. 198/2002, o dobrovolnické službě, ve znění pozdějších předpisů.

3.2 Diecézní charita České Budějovice

Charakterizujte v krátkosti vaši organizaci a její úkoly.

Diecézní charita České Budějovice je církevní organizací, jejímž zřizovatelem je Biskupství českobudějovické. Tato organizace působí zejména v oblasti sociálně-zdravotní a sdružuje několik místních a farních charit.

Jaké služby je Diecézní charita České Budějovice v rámci organizování nouzového přežití při krizových stavech na území Jihočeského kraje schopna zajistit?

Vzhledem k častým záplavám na území Jihočeského kraje diecézní charita zřídila ve Veselí nad Lužnicí evakuační centrum pro osoby postižené záplavami, kde provozuje

náhradní ubytování těchto osob. Dále je tato organizace schopna poskytnout sociální pracovníky pro služby v oblasti poradenství, informování a psychosociální péče. Diecézní charita také disponuje dobrovolníky pro zajištění prací v terénu.

Provádí Diecézní charita České Budějovice humanitární pomoc při krizových stavech na území Jihočeského kraje a jakým způsobem tak činí?

Pro případy krizových situací je Diecézní charita České Budějovice schopna organizovat humanitární pomoc a to pořádáním sbírky humanitární pomoci, skladováním materiálu humanitární pomoci a následnou distribucí v cílových oblastech, kam je schopna materiál dopravit vlastními prostředky. Farní charita Boršov nad Vltavou organizuje stálou sbírku ošacení, kterou je v případě nutnosti možné využít pro potřeby řešení krizových situací.

Účastní se Diecézní charita České Budějovice dalších projektů v oblasti ochrany obyvatelstva?

Diecézní charita České Budějovice se dále podílí na činnosti Komunitního intervenčního psychosociálního týmu a Panelu NNO Jihočeského kraje. Také je akreditovanou organizací dle zákona č. 198/2002, o dobrovolnické službě, ve znění pozdějších předpisů.

3.3 ADRA o.s., Dobrovolnické centrum ADRA České Budějovice

Charakterizujte v krátkosti vaši organizaci a její úkoly.

Adra o.s. je občanské sdružení, které je na území Jihočeského kraje zastoupené Dobrovolnickým centrem ADRA České Budějovice, které bylo založeno v roce 2002. Jedná se o organizaci, která poskytuje služby zejména v oblasti psychosociální, humanitární a dobrovolnické.

Jaké služby je Adra o.s. v rámci organizování nouzového přežití při krizových stavech na území Jihočeského kraje schopna zajistit?

ADRA o.s. má pro případy krizových situací centrálního koordinátora, který řídí činnosti jednotlivých center. ADRA o.s. se zaměřuje zejména na poskytování

dobrovolníků pro práci s postiženými osobami a pro odstraňování následků krizových stavů.

Provádí Adra o.s. humanitární pomoc při krizových stavech na území Jihočeského kraje a jakým způsobem tak činí?

Adra o.s. se věnuje sběru humanitární pomoci a to jak finanční, tak i věcné. Doprava materiálu humanitární pomoci není v možnostech této organizace, a proto je zajišťována po dohodě jinými organizacemi.

Účastní se Adra o.s. dalších projektů v oblasti ochrany obyvatelstva?

Dobrovolnické centrum ADRA České Budějovice v současné době koordinuje na území Jihočeského kraje tzv. KIP tým, neboli Komunitní intervenční psychosociální tým, který je akreditován dle zákona č. 198/2002, o dobrovolnické službě, ve znění pozdějších předpisů. V rámci trojstranné smlouvy se na tomto týmu dále podílí Český červený kříž a Diecézní charita České Budějovice. KIP tým se soustřeďuje zejména na poskytování duševní, sociální, duchovní a tělesné podpory postiženým osobám a působí již při mimořádných událostech v rámci spolupráce s HZS Jihočeského kraje.

ADRA o.s. je akreditovanou organizací dle zákona č. 198/2002, o dobrovolnické službě, ve znění pozdějších předpisů, a podílí se na Panelu NNO Jihočeského kraje.

3.4 Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska - Krajské sdružení hasičů Jihočeského kraje

Charakterizujte v krátkosti vaši organizaci a její úkoly.

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska je občanské sdružení, které je na území Jihočeského kraje zastoupené Krajským sdružením hasičů Jihočeského kraje. Cílem této organizace je spolupůsobit při vytváření podmínek k účinné ochraně života a zdraví občanů a majetku před požáry a při poskytování pomoci při živelných pohromách a jiných událostech, při nichž je život, zdraví nebo majetek v nebezpečí. Téměř v každé obci má své zastoupení v rámci SDH obcí a SDH podniků.

Jaké služby je Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska v rámci organizování nouzového přežití při krizových stavech na území Jihočeského kraje schopno zajistit?

Někteří členové jednotlivých sborů se aktivně podílejí na fungování jednotek požární ochrany obce a podniků a jsou tak zařazeni do základní složky IZS. V případě krizové situace se do záchranných prací začleňují i ostatní členové sborů. Sbory dobrovolných hasičů jsou schopny v rámci nouzového přežití zorganizovat místa nouzového ubytování a dále poskytnout personál pro střediska nouzového ubytování. Dále jsou členové využíváni pro poskytování informací obyvatelstvu o situaci a přijatých opatřeních.

Provádí Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska humanitární pomoc při krizových stavech na území Jihočeského kraje a jakým způsobem tak činí?

V případě krizové situace sbory dobrovolných hasičů pořádají humanitární sbírky, které jsou schopny skladovat v místech svých základen, či v rámci spolupráce s obcemi v jejich prostorech. Materiál humanitární pomoci jsou sbory schopné dopravit na místo potřeby a zajistit další distribuci mezi postižené osoby.

Účastní se Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska dalších projektů v oblasti ochrany obyvatelstva?

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska je akreditovanou organizací dle zákona č. 198/2002, o dobrovolnické službě, ve znění pozdějších předpisů, a podílí se na Panelu NNO Jihočeského kraje.

3.5 Česká maltézká pomoc Suverénního řádu Maltézkých rytířů, pod patronátem Velkopřevorství českého, středisko České Budějovice, obecně prospěšná společnost

Charakterizujte v krátkosti vaši organizaci a její úkoly.

Středisko České Budějovice České maltézké pomoci Suverénního řádu Maltézkých rytířů, o.p.s. je obecně prospěšnou organizací, která poskytuje zdravotnické, záchranné, sociální a psychosociální služby.

Jaké služby je Středisko České Budějovice České maltézké pomoci Suverénního řádu Maltézkých rytířů, o.p.s. v rámci organizování nouzového přežití při krizových stavech na území Jihočeského kraje schopno zajistit?

Vzhledem k zaměření organizace se jedná o služby zdravotnické, záchranné, sociální a psychosociální, které je schopna poskytovat i v rámci řešení krizových situací při úkolech nouzového přežití obyvatelstva. Organizace také disponuje speciálními vozidly pro přepravu pohybově postižených lidí.

Provádí Středisko České Budějovice České maltézké pomoci Suverénního řádu Maltézkých rytířů, o.p.s. humanitární pomoc při krizových stavech na území Jihočeského kraje a jakým způsobem tak činí?

V rámci humanitární pomoci poskytuje zdravotnický, hygienický a čistící materiál a dobrovolníky. Materiál humanitární pomoci skladuje středisko ve svých prostorách a je schopno zajistit jeho následný převoz do cílové oblasti a zorganizovat jeho další distribuci poškozeným osobám.

Účastní se Středisko České Budějovice České maltézké pomoci Suverénního řádu Maltézkých rytířů, o.p.s. dalších projektů v oblasti ochrany obyvatelstva?

Česká maltézká pomoc o.p.s. je akreditovanou organizací dle zákona č. 198/2002, o dobrovolnické službě, ve znění pozdějších předpisů a úzce spolupracuje s ZZS Jihočeského kraje.

3.6 Středisko pro rodinu a mezilidské vztahy a Linka důvěry České Budějovice o.p.s.

Charakterizujte v krátkosti vaši organizaci a její úkoly.

Středisko pro rodinu a mezilidské vztahy a Linka Důvěry České Budějovice o.p.s. je obecně prospěšnou společností, která se věnuje psychosociálním službám, které mají charakter ambulantní a zaměřují se na diagnosticko-psychologickou činnost. Pro tyto potřeby má vyškolený personál pro poskytování psychosociální a psychologické pomoci.

Jaké služby je Středisko pro rodinu a mezilidské vztahy a Linka důvěry České Budějovice o.p.s. v rámci organizování nouzového přežití při krizových stavech na území Jihočeského kraje schopno zajistit?

Středisko provozuje linku důvěry, kterou je možné využít pro informování obyvatelstva a poskytování bezodkladné psychosociální pomoci.

Provádí Středisko pro rodinu a mezilidské vztahy a Linka důvěry České Budějovice o.p.s. humanitární pomoc při krizových stavech na území Jihočeského kraje a jakým způsobem tak činí?

Vzhledem k menší velikosti organizace se středisko na úkolech humanitární pomoci nepodílí.

Účastní se Středisko pro rodinu a mezilidské vztahy a Linka důvěry České Budějovice o.p.s. dalších projektů v oblasti ochrany obyvatelstva?

Středisko pro rodinu a mezilidské vztahy a Linka Důvěry České Budějovice o.p.s. se podílí na Panelu NNO Jihočeského kraje. Také je akreditovanou organizací dle zákona č. 198/2002, o dobrovolnické službě, ve znění pozdějších předpisů.

3.7 Vodní záchranná služba Českého červeného kříže

Charakterizujte v krátkosti vaši organizaci a její úkoly.

Vodní záchranná služba Českého červeného kříže je občanské sdružení, které se zaměřuje na preventivně záchranné práce na vodních lokalitách a poskytuje kvalifikovanou první pomoc. V Jihočeském kraji působí celkem tři místní skupiny.

Jaké služby je Vodní záchranná služba ČČK v rámci organizování nouzového přežití při krizových stavech na území Jihočeského kraje schopna zajistit?

Vodní záchranná služba ČČK je díky svému zaměření schopna poskytovat při řešení krizové situace zdravotní pomoc a transport po vodních hladinách. Dále je schopna poskytovat informační služby v okolí míst působení.

Provádí Vodní záchranná služba ČČK humanitární pomoc při krizových stavech na území Jihočeského kraje a jakým způsobem tak činí?

Vodní záchranná služba ČČK se na organizování humanitární pomoci podílí transportem humanitárního materiálu po vodních hladinách.

Účastní se Vodní záchranná služba ČČK dalších projektů v oblasti ochrany obyvatelstva?

Občanské sdružení je akreditovanou organizací dle zákona č. 198/2002, o dobrovolnické službě, ve znění pozdějších předpisů a spolupracuje s HZS Jihočeského kraje v oblasti vodního záchranářství.

3.8 Panel nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje

Co je Panel nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje?

Panel nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje je volné sdružení vybraných nestátních neziskových organizací za účelem jejich koordinace při poskytování sil, prostředků a činností pro řešení mimořádných událostí velkého rozsahu a krizových situací na území Jihočeského kraje. Toto sdružení vzniklo na základě Dohody o spolupráci Jihočeského kraje a účastníků Panelu NNO při přípravě na mimořádné události a krizové situace a při jejich řešení (17). Postup Panelu NNO je stanoven Statutem Panelu nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje (24) a Plánem pomoci Panelu nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje (23).

Jakým způsobem vznikla potřeba Panelu NNO Jihočeského kraje?

Myšlenka usměrnění a koordinace humanitární činnosti nestátních neziskových organizací a dobrovolníků vznikla po podvodních, k nimž došlo v roce 2002. V roce 2004 byl prezentován Panel nestátních neziskových organizací Jihomoravského kraje a v následujícím roce začal jednat Krajský úřad Jihočeského kraje s Hasičským záchranným sborem Jihočeského kraje a s vybranými nestátními neziskovými organizacemi na podobě této spolupráce v rámci území Jihočeského kraje. V této době vznikl návrh smlouvy, podle které by došlo k dohodě mezi Krajským úřadem Jihočeského kraje a vybranými nestátními neziskovými organizacemi. Myšlenka Panelu nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje se v praxi realizovala až v roce 2008 a její činnost se ověřila v roce 2009 při povodních na území Jihočeského kraje.

Během těchto povodní byl zástupce Českého červeného kříže členem krizového štábu kraje a Český červený kříž koordinoval další nestátní neziskové organizace. V roce 2009 Krajský úřad Jihočeského kraje uzavřel se čtyřmi nestátními neziskovými organizacemi Dohodu o spolupráci Jihočeského kraje a účastníků Panelu NNO při přípravě na mimořádné události a krizové situace a při jejich řešení. V roce 2010 byl vypracován statut a jednací řád Panelu nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje a v roce 2011 byl tento panel rozšířen o další dvě organizace.

Jaké nestátní neziskové organizace se účastní Panelu NNO Jihočeského kraje?

Prvními členy panelu byly organizace Český červený kříž, Diecézní charita České Budějovice, Adra, o.s. a Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. V roce 2011 se připojily Středisko pro rodinu a mezilidské vztahy a Linka Důvěry České Budějovice o.p.s. a Diakonie České bratrské církve evangelické.

Na jakém základě je možná účast na Panelu NNO Jihočeského kraje?

Účast na Panelu nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje je pro nestátní neziskové organizace dobrovolná. Vzniká na základě podepsání Dohody o spolupráci Jihočeského kraje a účastníků Panelu NNO při přípravě na mimořádné události a krizové situace a při jejich řešení. Účastníci se zavazují plnit své závazky vyplývající z této dohody v duchu vstřícné spolupráce a dobré vůle, a to bez prosazování zájmů mimo předmět dohody. Je nutné podotknout, že pro účast v panelu musí být tyto organizace akreditované dle zákona č. 198/2002, o dobrovolnické službě, ve znění pozdějších předpisů.

Co je hlavním cílem Panelu NNO Jihočeského kraje?

Cílem je koordinace při poskytování sil, prostředků a činností pro řešení mimořádných událostí velkého rozsahu a krizových situací na území Jihočeského kraje za účelem efektivnějšího výsledku cestou koordinátora, kterým je v současné době Oblastní spolek ČČK České Budějovice. Jedná se zejména o pomoc při evakuaci obyvatelstva, poskytování první pomoci, pečovatelské služby, pomoc při poskytování nouzového ubytování, stravování a ostatních opatření nouzového přežití, humanitární pomoci, pomoci psychologické, psychosociální, sociální nebo duchovní.

Jakým způsobem je možné využít Panel NNO Jihočeského kraje?

K aktivaci panelu dochází pouze na základě rozhodnutí hejtmána Jihočeského kraje a je možné jej využít pro řešení mimořádných událostí velkého rozsahu a krizových situací na území Jihočeského kraje.

Jakou funkci plní Jihočeský kraj v Panelu NNO Jihočeského kraje?

Vzhledem k tomu, že orgány Jihočeského kraje zajišťují přípravu na mimořádné události a krizové situace a jejich řešení včetně koordinace provádění záchranných a likvidačních prací a ochrany obyvatelstva na správním obvodu Jihočeského kraje na základě zákonných předpisů, je Jihočeský kraj účastníkem dohody s Panelem nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje a jedná s koordinátorem panelu o nasazení sil a prostředků. Aktivovat panel má právo pouze hejtman Jihočeského kraje. Jihočeský kraj má dále úlohu arbitra, v případě neshody mezi účastníky panelu. Jihočeský kraj také finančně podporuje účastníky panelu.

Na jakém základě probíhá jednání Panelu NNO Jihočeského kraje po aktivaci?

Panel nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje se po aktivaci řídí Plánem pomoci Panelu nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje. Schází se v budově koordinátora a pro případ, že by nebylo z technických či jiných důvodů možné sejít se na tomto místě, je k dispozici náhradní pracoviště v budově Krajského úřadu Jihočeského kraje.

Jakým způsobem se připravuje Panel NNO Jihočeského kraje na mimořádné události a krizové situace na území Jihočeského kraje?

Účastníci Panelu nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje se scházejí dvakrát do roka a projednávají společně se zástupcem Jihočeského kraje přípravu na mimořádné události a krizové situace. Dále aktualizují plán vyrozumění účastníků panelu a podílejí se na přípravných opatřeních a cvičeních.

Jaké jsou výhody při využití Panelu NNO Jihočeského kraje?

Jedná se zejména o dobrý výzkum v terénu a nestrannost.

Jakým směrem se bude ubírat vývoj Panelu NNO Jihočeského kraje?

V současné době se klade důraz na zkvalitnění služeb. Rozšiřování panelu o další účastníky zatím není hlavním cílem. Dále je snaha o širší spolupráci Panelu nestátních neziskových organizací s obcemi s rozšířenou působností.

4 Diskuze

Cílem bakalářské práce bylo na základě zákonných předpisů a odborné literatury vymezit termíny nestátní neziskové organizace, nouzové přežití a humanitární pomoc a za pomoci těchto termínů popsat současný stav a přehled nestátních neziskových organizací na území Jihočeského kraje, které jsou schopny účastnit se prací na nouzovém přežití a humanitární pomoci při krizových stavech na území Jihočeského kraje.

Bylo ukázáno, že pojem nestátní nezisková organizace není právně definovaným pojmem a zahrnuje v sobě několik typů organizací, které mají společné to, že nejsou zřizovány státem a dosahování zisku nepatří mezi jejich hlavní aktivity. Různé typy organizací jsou upraveny zvláštními zákony a navíc pro spolupráci se státem a územními samosprávnými celky při řešení mimořádných událostí a krizových situací musí být akreditované podle zákona č. 198/2002, o dobrovolnické službě, ve znění pozdějších předpisů. (16) Podstatou tohoto zákona je nastavení jasných, srozumitelných, právně podložených a vymahatelných pravidel pro všechny zúčastněné subjekty, tj. jak pro dobrovolníka, tak pro vysílající a přijímající organizaci. Na základě tohoto zákona získává dobrovolník zvláštní právní status a je pojištěn proti škodám, které vzniknou jemu osobně a které by mohl způsobit dalším osobám, v případě nasazení v rámci akreditovaného programu. Tímto zákonem byl položen základ pro efektivnější a snazší využívání nestátních neziskových organizací a jejich dobrovolníků.

Úkolem státu je zajistit bezpečí svých obyvatel. Stát však zároveň připouští, že sám není schopen plně zajistit tuto úlohu. V poslední době, kdy došlo ke snížení personálních stavů bezpečnostních složek státu a finančních nákladů na jejich provoz, je potřeba najít jiné zdroje pro zvládání mimořádných událostí a krizových situací. Díky vůli samotných obyvatel pomáhat a jejich možnosti organizovat se do různých nestátních uskupení se částečně vyrovnává nedostatek sil na straně státu. Je však nutné si uvědomit, že bezpečnostní složky státu mají výhodu pro řešení mimořádných událostí a krizových situací, které spočívají v neustálé přípravě na tyto události a v mnoha ohledech přesněji vymezených pravomocích a zpracovaných postupech.

Většina nestátních neziskových organizací se primárně věnuje jiným úkolům než neustálé přípravě na mimořádné události a krizové situace. Pouze některé jsou svým zaměřením určeny k řešení těchto událostí a připravují na ně nejen své členy a dobrovolníky, ale také širokou veřejnost. Také často spolupracují se základními složkami IZS.

Dle mého názoru je potřeba, aby ze strany státu a územních samosprávných celků byla vyvíjena větší snaha o podporu a propagaci těchto organizací, neboť tyto představují značný přínos pro společnost. A bez dostatečné podpory nelze pomoc nestátních neziskových organizací při řešení mimořádných událostí a krizových situací udržet na dostatečné úrovni. Je nutno si uvědomit, že většina členů nestátních neziskových organizací a dobrovolníků se podílí na činnosti těchto organizací ve svém volném čase a nemohou se v případě krize věnovat naplno svým hlavním úkolům. Stát si musí uvědomit také to, že dostatečnou podporou těchto organizací je schopen ušetřit náklady na provoz drahé infrastruktury. (25) V případě, že by nedocházelo k podpoře dobrovolnické sféry, bylo by totiž nutné pro udržení bezpečnosti vynaložit více nákladů pro navýšení personálních stavů a techniky ve veřejných institucích.

Dále bylo na základě pramenů k oblasti nouzového přežití obyvatelstva a humanitární pomoci zjištěno, že neexistuje jediný pramen, který obsahoval ucelený přehled těchto opatření. Mám za to, že pro efektivnější činnost a nasazení sil a prostředků pro řešení úkolů při krizových situacích je třeba tato opatření do budoucna přesněji vymezit.

Na základě samotného výzkumu provedeného mezi vybranými nestátními neziskovými organizacemi bylo zjištěno, že na území Jihočeského kraje působí zejména organizace typu občanské sdružení, obecně prospěšná společnost a účelové zařízení registrované církve a náboženské společnosti.

V oblasti nouzového přežití působí všechny dotazované organizace. Podíl jejich práce na těchto úkolech se však liší v závislosti na členské základně a její kvalitaci a dále je závislý na finančních a technických prostředcích, kterými jednotlivé nestátní neziskové organizace disponují.

Nouzové ubytování je v největší míře schopen poskytnout Český červený kříž a dále Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. Adra o.s. a Diecézní charita České Budějovice jsou schopny pro tyto účely poskytnout dobrovolníky, kteří by zjišťovali chod těchto míst nouzového ubytování.

Mezi organizace, které jsou schopny poskytnout v rámci nouzového přežití zdravotnické služby patří Český červený kříž, Vodní záchranná služba Českého červeného kříže a Středisko České Budějovice České maltézské pomoci Suverénního řádu Maltézských rytířů, o.p.s. Jedná se o organizace, které se na pole zdravotnických služeb zaměřují primárně.

Psychosociální služby postiženému obyvatelstvu zajišťuje ve větší míře KIP tým, na kterém se podílí Adra o.s., Český červený kříž a Diecézní charita České Budějovice. Dále se na této službě podílí Středisko České Budějovice České maltézské pomoci suverénního řádu Maltézských rytířů, o.p.s. a Středisko pro rodinu a mezilidské vztahy a Linka důvěry o.p.s., které také zabezpečuje odbornou pomoc psychologickou.

Různé specifické služby jako například nouzové dodávky energií, veterinární služby, pohřební služby, zásobování pitnou vodou či potravinami a další technicky komplikované úkoly v rámci nouzového přežití dotazované organizace neposkytují.

Většina dotazovaných organizací se nejvíce zaměřuje na poskytování dobrovolníků pro záchranné a likvidační práce následků mimořádných událostí a krizových situací. Tyto dobrovolníky lze také využít jako obslužný personál pro střediska určená k poskytování různých služeb. Pouze Středisko pro rodinu a mezilidské vztahy a Linka důvěry o.p.s. s ohledem na svou nepočetnou personální základnu dobrovolníky neposkytuje. Dále se dobrovolníci využívají k informování obyvatelstva o současné situaci a přijímaných opatřeních.

Většina dotazovaných organizací je schopna pořádat sbírky humanitární pomoci. Toto ale neplatí pro Středisko pro rodinu a mezilidské vztahy a Linka důvěry o.p.s. Ke skladování materiálu humanitární pomoci dochází většinou přímo v prostorech jednotlivých organizací a Český červený kříž má k dispozici centrální krajský sklad. Následný převoz materiálu je z menší části prováděn osobními automobily, které mají

jednotlivé organizace k dispozici. Pověštinou se ale transport realizuje pomocí smluvních partnerů.

V současné době dochází v rámci zkvalitnění poskytovaných služeb při řešení mimořádných událostí a krizových situací na území Jihočeského kraje ke spolupráci Jihočeského kraje s vybranými nestátními neziskovými organizacemi, které jsou účastníky Panelu nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje. Mezi tyto organizace patří Český červený kříž, Adra o.s., Diecézní charita České Budějovice, Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, dále Středisko pro rodinu a mezilidské vztahy a Linka Důvěry o.p.s. a Diakonie České bratrské církve evangelické. Poslední jmenovanou organizaci jsem do přehledu práce nezahrnul, neboť nemá sídlo na území Jihočeského kraje. Jako významný přínos této spolupráce vidím snahu Jihočeského kraje o finanční podporu jednotlivých účastníků panelu, jakož i jiných organizací, které se zapojují například do záchranných prací jak je například občanské sdružení Jihočeská záchranná brigáda kynologů. Přínosem bude pro budoucí řešení mimořádných událostí a krizových situací převedení panelu neziskových organizací na úroveň obcí s rozšířenou působností. Díky znalosti místních poměrů by tak mohlo dojít k rychlejší a efektivnější pomoci. Jako nedostatek Panelu nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje by se mohla časem projevit současná neochota přibrat nové účastníky. Spolupráce všech zúčastněných subjektů na záchranných a likvidačních pracích je pro efektivní nasazení zásadní a postupem času bude potřeba tento postoj změnit.

Díky častým záplavám a jiným mimořádným událostem se využívání nestátních neziskových organizací neustále zefektivňuje a na území Jihočeského kraje je dle mého názoru na dobré úrovni. Stejně jako ve všech činnostech lidského konání je ale stále co zlepšovat a proto je nutné se nadále věnovat zkvalitňování poskytovaných služeb a úrovně spolupráce a nespokojit se pouze se současným stavem.

5 Závěr

Cílem této práce bylo na základě zákonných předpisů a odborné literatury vymezit termíny nestátní neziskové organizace, nouzové přežití a humanitární pomoc a za pomoci těchto termínů popsat současný stav a podat přehled nestátních neziskových organizací na území Jihočeského kraje, které jsou schopny se účastnit prací na nouzovém přežití a humanitární pomoci při krizových stavech na území Jihočeského kraje. Při zpracování této práce jsem vycházel z výzkumné otázky: „Je využití nestátních neziskových organizací při organizování nouzového přežití a humanitární pomoci v současné době na dobré úrovni?“

V teoretické části jsem na základě analýzy zákonných předpisů a odborné literatury vymezil pojmy nestátních neziskových organizací, krizového řízení, nouzového přežití a humanitární pomoci. Pro další zpracování práce jsem využil metodu kvalitativního výzkumu a pomocí metody řízených rozhovorů se zástupci orgánu krizového řízení Jihočeského kraje a odpovědných členů nestátních neziskových organizací, které svým charakterem jsou schopny plnit úkoly nouzového přežití a humanitární pomoci při krizových stavech na území Jihočeského kraje, jsem získal informace k dalšímu zpracování. Výsledky výzkumu se nacházejí ve 3. kapitole této práce.

Výzkum ukázal, že na území Jihočeského kraje působí několik nestátních neziskových organizací, které se podílejí v případě mimořádné události a krizové situace na úkolech nouzového přežití a humanitární pomoci. Většina těchto organizací kooperuje v Panelu nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje a proto jsem v práci tomuto sdružení věnoval více prostoru jak ve výsledcích, tak také v diskuzi.

Jak jsem podotkl ve 4. kapitole, současný stav využívání nestátních neziskových organizací při organizování nouzového přežití a humanitární pomoci při krizovém stavu na území Jihočeského kraje je dle mého názoru na dobré úrovni. Tím jsem si zodpověděl výzkumnou otázku, ze které jsem v této práci vycházel. Vzhledem k tomu, že mimořádným událostem a krizovým situacím se v budoucnu nevyhneme a budou neustále ohrožovat naše zdraví, životy, majetek a přírodní prostředí, je potřeba neustálá

příprava na jejich řešení. A to jak ze strany státního aparátu, tak ze strany nestátních organizací i samotných obyvatel.

Závěrem bych chtěl podotknout, že česká společnost si zvykla na výskyt nestátních neziskových organizací při řešení mimořádných událostí a krizových situací. Nicméně je nutné, aby si společnost také uvědomila, že většina pracovníků z těchto organizací poskytuje svoji pomoc ve volném čase a ze své dobré vůle. A to není něco, co by bylo v dnešní době odcizení úplně samozřejmé.

6 Seznam použitých zdrojů

1. Bezpečnostní strategie České republiky. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2011. ISBN 978-80-7441-005-5.
2. ČESKO. Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
3. ČESKO. Nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právníckými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva, ve znění pozdějších předpisů
4. ČESKO. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
5. ČESKO. Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů
6. ČESKO. Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů
7. ČESKO. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění pozdějších předpisů
8. ČESKO. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002, k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, ve znění pozdějších předpisů
9. ČESKO. Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů
10. ČESKO. Zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
11. ČESKO. Zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
12. ČESKO. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

13. ČESKO. Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
14. ČESKO. Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
15. ČESKO. Zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
16. ČESKO. Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě, ve znění pozdějších předpisů
17. Dohoda o spolupráci Jihočeského kraje a účastníků Panelu nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje při přípravě na mimořádné události a při jejich řešení
18. Havarijní plán Jihočeského kraje
19. Koncepte ochrany obyvatelstva Jihočeského kraje
20. Koncepte ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020
21. Krizový plán Jihočeského kraje
22. MARTÍNEK, Bohumír - LINHART, Petr a kolektiv pracovníků Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč. Ochrana obyvatelstva, MODUL E, Učební pomůcka pro vzdělávání v oblasti krizového řízení. 1. vyd. Praha: MV ČR - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2006. 127 s.
23. Plán pomoci Panelu nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje
24. Statut Panelu nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje
25. KAVAN, Štěpán - DOSTÁL, Jakub a kolektiv. Dobrovolnictví a nestátní neziskové organizace při mimořádných událostech v podmínkách Jihočeského kraje. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2012, 69 s. ISBN 978-80-87472-41-5.
26. BLÁHA, Klement. OCHRANA OBYVATELSTVA II.: doplňkové texty pro posluchače kombinované formy studia studijního programu „Ochrana obyvatelstva“ [online]. České Budějovice: Jihočeská univerzita Zdravotně sociální fakulta, 2007, 23 s. Dostupné z: [http://www.zsf.jcu.cz/structure/departments/kra/informace-pro-](http://www.zsf.jcu.cz/structure/departments/kra/informace-pro)

[studenty/ucebni_texty/ochrana-obyvательства-se-zamerenim-na-cbrne-aplikovana-radiobiologie-a-toxikologie-krizova-radiobiologie-a-toxikologie/ochrana-obyvательства-ii.doc/](#)

27. Bojový řád jednotek požární ochrany [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky – Generální ředitelství HZS ČR, [cit. 2013-08-10]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/bojovy-rad-jednotek-pozarni-ochrany-v-dokumentech-491249.aspx>

28. Co to je neziskový sektor: O neziskových organizacích. Neziskovky.cz [online]. [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://www.neziskovky.cz/clanky/511_538_540/fakta_neziskovky-v_co-to-je-neziskovy-sektor/

29. Nouzové přežití: Opatření pro nouzové přežití. Hasičský záchranný sbor České republiky [online]. [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/opatreni-pro-nouzove-preziti-558778.aspx>

30. RICHTER, Rostislav. Výkladový slovník krizového řízení. Vyd. 1. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010, 164 s. :. ISBN 978-80-86640-54-9. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/soubor/vykladovy-slovník-krizoveho-řízení-pdf.aspx>

31. ŠAFR, Gustav. VÝKLADOVÝ SLOVNÍK INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU: doplňkové texty pro posluchače kombinované formy studia studijního programu „Ochrana obyvatelstva“. České Budějovice: Jihočeská univerzita Zdravotně sociální fakulta, 2008, 164 s. :. Dostupné z: <http://www.zsf.jcu.cz/structure/departments/kra/informace-pro-studenty/vykladovy-slovník-izs.doc/>

32. Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení a plánování obrany státu [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky - Odbor bezpečnostní politiky, 2009 [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/terminologicky-slovník-offline-verze.aspx>